

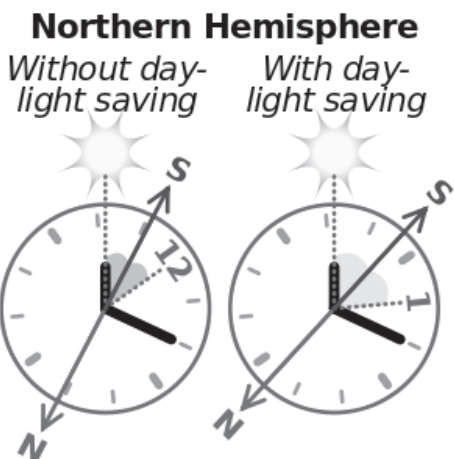

ОРИЕНТИРАНЕ БЕЗ КОМПАС

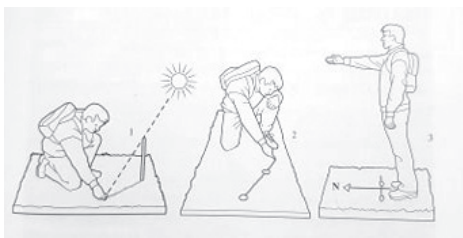
**1. Знайте три начина да намерите посоката без компас.
Демонстрирайте най-малко два.**

- Метод чрез часовник

Насочете часовата стрелка към слънцето. В това положение ъглополовящата между часовата стрелка и линията 12 – 6 през зимата и 1–7 през лятото, е линията, сочеща север-юг. (Ако се колебаете кой край сочи север, помнете, че слънцето е на изток преди обяд и на запад следобед.)

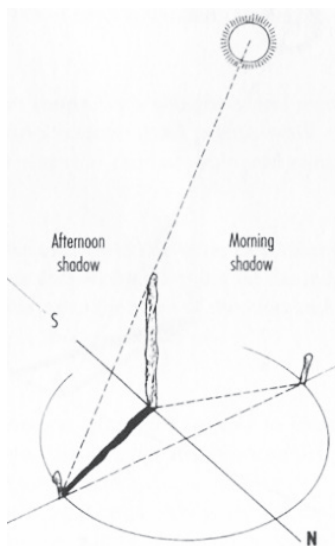

- Метод с пръчка – Намерете права пръчка, дълга около метър, и я забийте в земята на място, където ще хвърли отчетлива сянка. Отбележете с камък върха на сянката (1). Изчакайте около 15 минути

– сянката ще се премести. Сложете камък и на върха на втората сянка. Начертайте линия от първия до втория камък и я удължете с още тридесетина сантиметра след втория (2). Застанете с ляв крак, сочещ към първия камък и десен сочещ към втория (3). Ако сте в северните умерени пояси сега сте обърнат на север, в южните умерени пояси гледате приблизително на юг.

- Метод на равнинната сянка – Преди обед, трябва да забиете

вертикално в земята пръчка, която хвърля сянка най-малко 30 см. Отбележете върха на сянката и начертайте окръжност около пръчката с радиус дължината на отбелязаната сянка. Сянката ще започне да се премества и следобед ще пресече отново окръжността. Отбележете това място и свържете двете отметки – това е линията изток-запад.

- Полярната звезда в Северното полукълбо – тя не е никога на повече от 1 градус от северния небесен полюс.

2. Знай осем неща, които трябва да направиш, ако се загубиш.

Най-добрият начин да не се загубиш, е да стоиш на пътеката. Но ако осъзнаеш, че си се загубил:

- 1) Не се паникьосвай. Запази самообладание и дишай дълбоко.
- 2) Остани на същото място, много по-лесно някой би те намерил, ако не се движиш безразборно.
- 3) Ослушай се за звуци от други хора, трафик, водопад, река или нещо, което може да ти помогне да намериш пътя обратно.
- 4) Огледай се – може да намериш нещо, което би те върнало към цивилизацията – маркировка от туристически маршрут, далекопровод, който води към населено място.

- 5) Издай звук – ако имаш свирка свирни 3 пъти (това е общо-приетият призив за помощ); ако нямаш свирка, извикай силно три пъти. Не забравяй да слушаш след това дали има обратен сигнал.
- 6) Ако имаш карта, опитай се да разбереш къде си на картата, търсейки ориентери – характерни дървета, скали, долини, реки.
- 7) Може да се опиташ да намериш пътеката, но не се отдалечавай от познатата си локация. Отбележи мястото с камък, раницата, шапка или др.
- 8) Качи се на хълм или на дърво. По-високата гледна точка може да разкрие забележителност, която не се вижда в ниското.
- 9) Ако остава час до залез слънце, пригответи се да пренощуваш, направи заслон и огън, който би помогнал на спасителите да те намерят.
- 10) Помоли се.

ОРИЕНТИРАНЕ С КОМПАС

1. Устройство на компаса

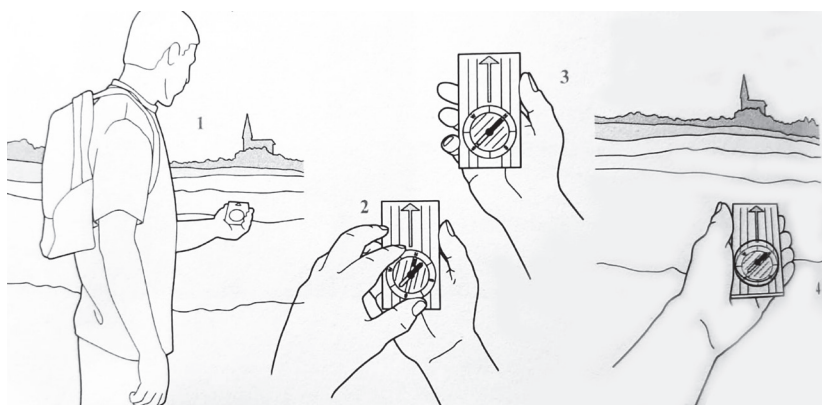
- Ориентировъчната стрелка обикновено представлява две фосфорни успоредни линийки върху циферблата.

2. Следване на азимут

Думата „азимут“ идва от арабското „as-sumut“, което означава „път“, „посока“. Азимутът е ъгълът, образуван от северната посока и посоката на движение. Той се измерва в градуси. Ако виждате целта си, може да използвате компаса си, за да определите нейният азимут. След това, докато вървите към нея, постоянно може да проверявате правилната посока

дори и да изгубите целта си от поглед. Следвайте следните стъпки:

- 1) Нагласете компаса така, че прицелът да сочи в желаната посока.
- 2) Завъртете циферблата, докато ориентировъчната стрелка съвпадне с червената част на магнитната стрелка (винаги използвайте червената част при следващите обяснения).
- 3) Сега посоката на прицела ще ви показва стойността на азимута, по който трябва да вървите.
- 4) От тук нататък, докато циферблатът стои в същата позиция, всеки път когато изравните ориентировъчната стрелка с магнитната, прицелът ви ще показва посоката на целта, към която вървите.

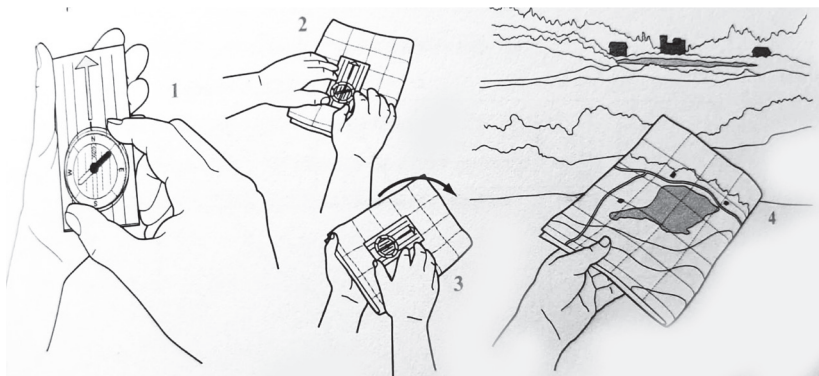
3. Ориентиране (осеверяване) на карта

Осеверяване на картата означава поставянето ѝ в такова положение, че нейният север да съвпада с географския.

- 1) Завъртете циферблата така, че 0° или N да се изравни с прицела.
- 2) Поставете компаса върху картата, като прицелът съвпада с вертикалните координатни линии и сочи към горната част на картата.
- 3) Като държите картата и компаса в тази позиция, завъртете

картата заедно с компаса, така че магнитната и ориентировъчната стрелки да се изравнят.

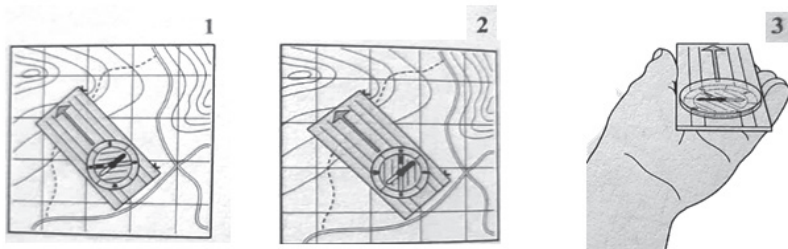
- 4) Сега вече картата ви е осеверена и би трябвало да можете да разчитате характеристиките от нея в пейзажа наоколо.

4. Движение с карта и компас

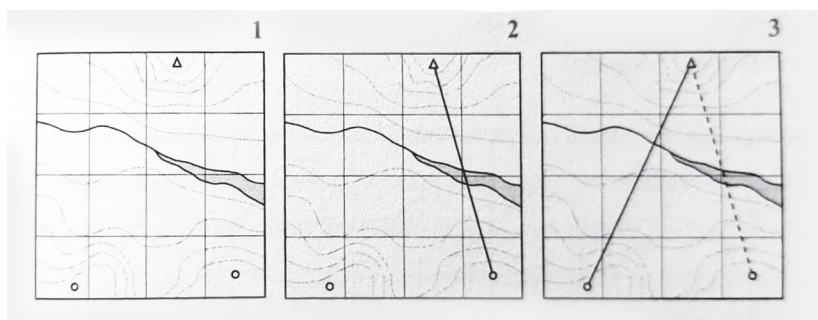
Ако имате карта и знаете къде се намирате и къде искате да стигнете, ето как може да настроите компаса си така, че да сочи през цялото време в правилната посока на движение:

- 1) Поставете компаса върху картата и като използвате дългата му страна, свържете в една линия началната и крайната точка на маршрута си.
- 2) Завъртете циферблата на компаса, така че ориентировъчните линии в него да застанат успоредно на вертикалните координатни линии на картата.
- 3) Вземете компаса от картата и завъртете целия компас, така че магнитната и ориентировъчната стрелка да съвпадат. Сега прицелът ви ще сочи в посоката, в която трябва да вървите.

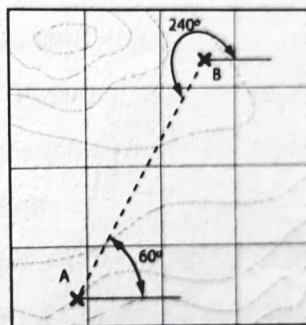
5. Нанасяне върху картата на позицията на ориентир или характерен обект

- 1) Изберете поне две позиции, които можете да идентифицирате на картата. Трябва да можете да виждате обекта, който искате да нанесете на картата и от двете места.
- 2) Застанете на първото място и измерете с компаса азимута спрямо обекта (първата обяснена техника). Поставете компаса върху картата и начертайте по този азимут линия, започваща от точката, на която се намирате.
- 3) Преместете се на втората позиция и повторете процеса. Мястото, на което двете линии на картата се пресичат е локацията на вашия обект.
- 4) Ако можете да направите това и от трета позиция, ще бъде още по точно.

6. Обратен азимут

Да стигнете до целта си, често е само половината работа. Понякога се налага да се върнете обратно. Ако сте вървели 200 крачки от А до Б по азимут 60° , може да се върнете от Б до А, ако вървите 200 крачки по азимут от 240° . Изчислявате го, спазвайки следното правило: ако първоначалният азимут е под 180° , прибавяте към

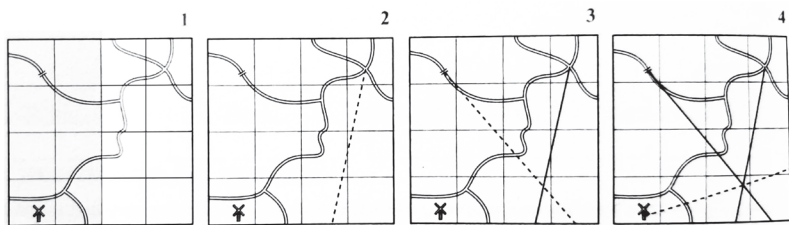

него 180° ; ако първоначалният азимут е бил над 180° , изваждате от него 180° .

7. Нанасяне върху картата на точно местоположение

Ако сте сред пустош с карта и компас и знаете приблизителното си местоположение, но не и точната позиция, може да намерите точното си местоположение на картата, като използвате обратен азимут.

- 1) Изберете две географски особености или други обекти, които можете да идентифицирате както на живо, така и на картата си (върх, река, ъгъл на сграда разклонение на път и др.). Ако е възможно, нека тези два обекта сключват ъгъл около 90° спрямо вашата позиция.
- 2) Измерете с компаса азимут спрямо един от обектите.
- 3) Когато вече знаете азимута, изчислете обратния азимут. Използвайте компаса, за да начертаете на картата линия от обекта по обратния азимут в посока вашия район.
- 4) Направете същите измервания спрямо втория обект. Там, където двете линии се пресичат, се намирате вие.

8. Обход на препятствия при следване на азимут

Ако достигнете до препятствие, определете с компаса азимута (да го наречем азимут 2) на новата посока за движение покрай препятствието (вдясно или вляво) и продължете движението по този азимут. Измерете разстоянието в крачки до края на препятствието и го запишете. В края на препятствието определете посоката за движение по първоначалния азимут. Вървете в тази

Например: Движете се по азимут 50° и достигнете до препятствие. Решавате, че ще го заобиколите отляво. От мястото, на което се намирате (т. А), измервате с компаса азимут 2, който е 320° . Тръгвате по този азимут и изминавате 142 крачки до края на препятствието (т. В). Там отново тръгвате по първоначалния азимут от 50° . Когато отново

достигнете края на препятствието (т. С), тръгвате по обратния азимут на азимут 2, който в случая е 140° ($320 - 180 = 140$). Вървите 142 крачки и достигате т. D, от която тръгвате по първоначалния азимут от 50° . Честито, току-що направихте първия си обход на препятствие!

КАК ДА СИ НАПРАВИМ КОМПАС С ИГЛА

ИНСТРУКЦИИ

1. Магнетизирайте иглата: Погладете иглата върху магнита 30–40 пъти. Гладете само в една посока (от единият край, към другият), а не напред и назад.
2. Внимателно потопете листото в чаша с вода, без да се допира в стената на чашата.
3. Поставете магнетизираната игла в центъра на листото, като се уверите, че листото продължава да плава. Магнетизираната игла ще се подравни с магнитното поле на земята да сочи север или юг. Тествайте това като внимателно завъртите чашата и наблюдавате иглата да се настрои отново.
4. Ако иглата не се върне обратно към същата посока от Точка 3, повторете Точка 1.
5. Разберете на къде е север: тъй като магнетизираната стрелка сочи от север на юг, не можете да го използвате, за да разберете къде е изток или запад, докато не разберете кой край на иглата сочи на север.
Излез навън!
 - Ако е сутрин, завъртете се, докато слънцето застане отдясно. Краят на иглата сочища в другата посока от вас сочи на север.
 - Ако е следобед, завъртете се, докато слънцето застане отляво. Краят на иглата сочища в другата посока от вас сочи на север.

МАТЕРИАЛИ:

Чаша вода
Листо
Игла
Магнит

